

תוכן עניינים

2	הקדמה
4	שער ו: פעילות מורות
10	שער וו: גיבוש
17	שער ווו: הכיתה כקבוצה
18	פרק 1: אני ואנחנו
22	פרק 2: מיומנויות בקבוצה
32	פרק 3: תגובות למצבים דינמיים
38	פרק 4: תקשורת
47	פרק 5: יחד

הקדמה

הכיתה היא קבוצה שנוצרה על בסיס מכנה משותף שאינו אישי - גיל התלמידים ואזור מגוריהם, לפעמים גם מגמת הלימוד. בידיך, מחנכת הכיתה, האפשרות והאחריות להפוך את הכיתה לקבוצה חברתית: להגדיר את המטרות המשותפות, לבנות את התקשורת ויחסי הגומלין בין חברי הקבוצה, לאפשר יחסים בין אישיים לצד יחסים בין קבוצתיים, להכיל ולפתור קונפליקטים וקשיים, וכן הלאה. כל אלו תורמים לעיצוב האישיות של כל אחד מהתלמידים תוך הקניית מיומנויות חברתיות שישמשו אותם בעתיד.

המדריך "הכיתה כקבוצה חברתית" נועד ללוות אותך בתהליך זה. הוא כולל פעילויות רבות ומגוונות המיועדות לתלמידי העל-יסודי (ז'יב'). רובן ככולן נלקחו מסדרת הספרים המצליחה "שעת דיאלוג". סדר הופעת הפעילויות בספר אינו מחייב, וכן תוכן הפעילויות: את יכולה להשתמש בהן כהשראה לפעילויות שלך, לצרף חלקים מפעילויות שונות לפעילות אחת שמשרתת אותך באופן מרבי, להשאיל מתודות וכד'. חלוקת הפרקים במדריך זה נועדה להקל עליך להתמצא בין הפעילויות השונות.

◀ המדריך מחולק לשלושה שערים:

שער שלישי - הכיתה כקבוצה:

שער זה מתייחס לכיתה כאל קבוצה חברתית קיימת והוא כולל חמישה פרקים. **הפרק הראשון** בו בוחן את מקומו וחשיבותו של היחיד בקבוצה ואת קשרי הגומלין בין הקבוצה ליחיד. **הפרק השני** עוסק בפיתוח מיומנויות הבאות לידי ביטוי בקבוצה כגון יחסי אמון, קבלת החלטות, התמודדות עם דילמות, וכו'. **הפרק השלישי** מתייחס למצבים דינמיים שעולים בכיתה ודורשים התייחסות שלך כמחנכת. למשל - הצטרפות תלמיד חדש לכיתה, חרם על אחד מהתלמידים, אלימות וכו'. **הפרק הרביעי** עוסק בתקשורת שבין התלמידים בכיתה ובשיפור היחסים בכיתה. **הפרק האחרון** כולל פעילויות שהן במהותן כלל-כיתתיות: הכיתה מתפקדת כקבוצה הפועלת למען עצמה.

שער ראשון - פעילות אורות:

פעילות הכנה שלך כמחנכת לקראת שנת הלימודים. את הפעילויות האלו את יכולה לבצע באופן אישי או עם מורות נוספות מצוות בית הספר.

שער שני - גיבוש:

אוסף פעילויות הכרות - מהכרות שמית ועד הכרות עומק, מציאת מכנה משותף בין התלמידים בכיתה ושאלות בנושא חברות. אלו כמובן שלבים חשובים בכיתה שבה כל התלמידים חדשים, אך גם בכיתות ותיקות יותר חשוב להשתמש בהן כדי להעמיק ולחזק את הקשר בין התלמידים.

כמחנכת, את יכולה לבחור את הפעילויות המתאימות לכיתתך ולנווט אותן לפי צרכי הכיתה. יחד עם זאת, לעיתים השיעור יתפתח לכיוונים אחרים מהמצופה. הנושאים הנידונים בפעילויות יכולים לא פעם לגעת ברגישויות שונות של התלמידים. לכן כדאי לקבוע מראש מספר כללים מנחים לשיעור ולהקפיד לשמור עליהם: שלא תהיה פגיעה אישית מכוונת אחד בשני ושתהיה הקשבה גם אם עולים דברים שלא כולם מסכימים עמם. בנוסף, צריך "לפתוח ערוץ" לתקשורת אנונימית של התלמידים אתך (למשל תיבת הודעות אישיות), עבור אותם תלמידים שבתום השיעור נשארו עם מועקה כלשהי, או סיפור שלא העזו או הספיקו לספר לכולם. שיתוף התלמידים בתהליך ההפיכה לקבוצה מחזק מאוד את תחושת השייכות והמוטיבציה להתגייס למאמץ כיתתי, וכך להשפיע זה על זה כמו גם על קבוצות אחרות. גם האווירה בכיתה משתפרת ובהכרח משפיעה על הישגי התלמידים.

שפת הכתיבה: על מנת להקל על הקוראות והקוראים בחרנו להשתמש בלשון נקבה כשמדובר במחנכות ובמחנכים, ובלשון זכר כשמדובר בתלמידות ובתלמידים. כמובן שאין כאן כוונה להדיר את האחר, והבחירה היא תוצר של מגבלות השפה העברית, המסורבלת בהיבט זה.

אנו מאחלות לך ולתלמידך הנאה וסיפוק לאורך התהליך המתגר הזה, ומקוות שתמצאי שימוש רב ועניין במדריך זה.

צוות קדמה

